

Olvasóink írják

Rovatunkban helyt adunk Olvasóink leveleinek, véleményének, híradásainak. Várjuk leveleiket postacímünkön: MCSE, 1461 Budapest, Pf. 219.

A fénynek nincs szaga

Május elején az MCSE csatlakozott a Zöld Pók nevű ökológiai ("környezetépítő") számítógépes információs hálózathoz, amelyen keresztül remélhetőleg végre megoldódnak az egyesület elektronikus levelezési, információáramlási gondjai is. Felmerülhet sokakban a kérdés, mi közös dolguk akad az (amatőr)csillagászoknak a környezet- és természetvédőkkel? Nos, az idők folyamán a "természettudománynak" nevezett tudományágak közül a csillagászat maradt az egyik, a környezeti körülményeknek legjobban kiszolgáltott terület. Ezt mi, amatőrök — akik mintegy érzelmi alapon közelítjük meg a kérdést és elsősorban a téma gyakorlati, látványi, élményi része érdekkel — különösen átérezzük! Az utóbbi időben házunk táján is több cikk, előadás jelent meg ill. hangzott el a legfontosabb, nagyon is "szembetűnő" kapcsolódási pont, a fényszennyezés témájában. (Túl sok fény! — l. Meteor 1992/7-8. sz., 6. o.; vagy pl. Mizser Attila előadása egyesületünk áprilisi közgyűlésén.) Helyzetünket nehezíti, hogy sajnos nincs, nem lehet mögöttük akkora tömeg, mint más népszerű öko-témák, pl. a hulladék, vizeink védelme, a levegőtisztaság védelme ügyében. Népszerűen szólva: a fény nem "büdös", s lendületesen fejlődő, "vadkapitalista" fogyasztói társadalmunkban, ahol a teljesítmény növelése minden területen és minden módon az elsődleges cél, sokadrangú kérdésnek számítanak az "égkukkolók" szempontjai. Hosszú időnek kell még eltelnie, hogy az illetékesek tudatosítsák magukban, hogy ha a túlnyomórészt (mondjuk, este 10-től hajnali 3-ig) kihalt utcákat kivilágít-

tó lámpák nem is füstölik be a környezetet, áldásos világításuk nyomán megteszik ezt azok az erőművek, amelyekkel ezt az energiát előállítják!...

Az újabb fejlesztésű világítótestek gazdaságosabbak elődeiknél, az energiából akár két-háromszor többet is fényvé alakítanak. Hogy hogyan történik manapság a "rendszerváltás" e téren, saját bőrömmön ill. szememen volt alkalmam a napokban megtapasztalni. Az észlelési beszámolóimban szereplő Tata az ország egyik legiparosodottaknak mondott megyéjében fekvő, zöldövezeti városka szélét jelenti. Az utca és a járda (külön-külön) párszáz wattos "szabvány" higanygőz-lámpás világítással rendelkezett az elmúlt hetekig. A megyei sajtóban már az év elején napvilágot látott a mellédöngető hír, miszerint Tata közvilágítását korszerűsíteni fogják. Jól sejtettem, ez mit jelent! A végzet május elején ezt az utcát is elérte. A korábbi, járda melletti lámpatesteket lecserélték szupermodern, bántóan vakító narancssárga fényt adó üveggömbcsodákra. A "korszellemnek" (és az energiagazdalkodás szempontjainak?) megfelelően az új lámpák CSAK (!) ugyanannyit fogyasztanak, viszont valóban háromszor annyi fényt adnak!!! Rádadásul — elődeikkel ellentétben — bátran szórják felfelé is a fényt a madaraknak, sőt arrafelé a legtöbbit! (Oldalra még valamiféle dísztrcsa szinte akadályozza is a fényáramot.) Kicsit párás időben narancsvörös fényárban úszik az egész környék, a megzavart természet (és az aludni nem tudó emberek) nehezen akarják megszokni a szembántóan új helyzetet. (Valószínűleg a városi sarki fény megfigyeléseknek is befellegzett!...)

Szerencsére a járdai lámpák oszlopait nem cserélték le, így továbbra is alkalmazható a minden amatőrcsillagász számára ajánlható ötlet: fogj egy csavarhúzó és keresd a biztosítékot! Kicsavarásukkal a megfigyelés idejére viszonylag erőszakmentesen hatástalanítha-

tók a szerkezetek. (Az utcai oszlopokra mászást mindeddig nem mertem megpróbálni...)

Miben reménykedhetünk? Itt Tatán a régi lámpatestek 10-15 évig ki-tartottak. (A fogyasztói társadalom "törvényei" értelmében ez az idő egyre rövidül, nemde?!) A következő csereberénél talán már feltámad a tervezői bölcsesség és ésszerűség, ill. a zöld mozgalmak és szempontok is talán nagyobb befolyással rendelkeznek. És addig? Számíthatunk talán a környék "nehezebb elemeire", akik — bizonyára megtartva jó szokásaikat — időnként megtizedelik a lámpaoszlopokat. Nem hiszem, hogy tisztán ökológiai szempontok vezérlik őket, mert nemrég egyik éjszaka az utca aranyos facsemetéivel is ezt tették... A mostani nagyobb fényár legalább segíti is munkájukat: **JOBBAN LÁTNAK!!!**

(tey)

Ismét a naptávcsőről

Sokfelől hallottam, hogy csalódást keltett a Meteor 1992/10-es számában leközölt napfotóm. Ezzel kapcsolatosan a következőket szíveskedjétek figyelembe venni:

— A főszerkesztő eredetileg nem akarta a felvételt leközölni, mivel nem adja vissza az eredeti látványt.

— A profi napfotósok jó napképet készítenek, de rosszabbat látnak. Ez amiatt van, hogy ők általában 1/1000 s idővel exponálnak, alacsony érzékenyséű és így finom szemcsézetséű filmre. Ezzel szemben én 1/30 s időt alkalmaztam, 100 ASA-s negatívra fotózva. Nálam azonban a látott kép sokkal jobb a fotózottnál (erről sokan biztosítottak).

— A szerkentyűt tovább tökéletesítettem — akár a Nap közepén is látok fáklyákat. Most akarok 400-as Kodak diára fotózni, ami remélhetőleg ezt ill. a finomabb részleteket (penumbra, granulációs szerkezet) is megörökíti.

— Eredeti diákat megtekintve még mindenkitől azt hallottam, hogy 5

centis távcsővel még nem láttak ilyen jó fotókat. Továbbra is nagy erőfeszítéseket teszek, hogy a naptávcső érvényesülhessen és így közkinccsé válhasson.

Júliustól Tiszaroffon, a Petőfi u. 17. alatt fogok lakni, azonban a későbbiekben messzebbre költözöm...

VIRÁG PÁL

(Virág Pál további napfelvételei az Andromeda júniusi számában láthatók — szerk.)

OTDK pályamunkák

Sajnálatos hiba csúszott az 1993/6-os Meteorban megjelent Jutalmazott csillagászati OTDK pályamunkák című tudósításba. A pontosság (és a XXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia összevont geofizika-csillagászat szekciójának résztvevői) kedvéért meg kell jegyezni, hogy a fent említett tudósításban csak az amatőr-csillagászathoz közel álló pályamunkák lettek felsorolva, illetve hogy a Hosszú periódusú pulzáló változócsillagok fénygörbe- és periódusanalízise című dolgozat sajnos (ezt mint szerző mondom) nem első díjat, hanem két geofizikus pályázóval megosztott harmadik díjat kapott. Úgy vélem, legalább ennyivel tartozunk a többi résztvevőnek. (Kiss László, Szeged)

**Stabil, szép kivitelezésű, kézi
finommozgatással ellátott
távcsőmechanikák eladók;
gyártásukat vállalom.**

RÉTI LAJOS

9023 Győr,

Ifjúság krt. 51. IV/15.

Programajánlat

Felhívjuk budapesti tagjaink figyelmét, hogy július-augusztus során szüneteltetjük a keddi MCSE-ügyeleket. Legközelebb szeptember 7-én (kedden) találkozunk az "R" Klubban, 18 órakor.

Csillagászati tábor

A Magyar Csillagászati Egyesület Pécsi Csoportja észlelőtábort szervez legdélibb hegységünk déli lejtőjére, a Pécsvárad és Pécs között fekvő Dombay-tó partjára. Megfigyelési gyakorlatok, távcsöves bemutatások, amatőrcsillagászati tapasztalatsere, barátaink jobb megismerése a cél. Bűdök Zsigmond asztrofotós vándorkiállítás, előadások, könyvárúsítás, bolhapiac (aug. 21-én szombaton) fűszerezi a programot.

Kezds aug. 19-én, csütörtök reggel, befejezés aug. 28-án, szombat este. Üsszkomfortos turistaházban olcsó szálláslehetőség, de sátras elhelyezésre is van mód. Befizethető közös vagy egyéni étkezés. Autóbuszos kirándulás Baranyában, hegyi túrák a Mecsekben.

Táborunk egyúttal olcsó nyaralási lehetőség is. Szívesen látjuk az ország bármely részéből érkező amatőrtársainkat, érdeklődő családtagjaikkal együtt. Részletes program, térkép, jelentkezési lap levélben kérhető Keszthelyi Sándor címén (7624 Pécs, Alkotmány u. 3.)

TELEFONSZÁM-VÁLTOZÁS!

**Tepliczky István új
telefonszáma (Mol Rt.
Számítóközpont):**

1/209-0148

Napóra Szimpózium

A II. Osztrák-Magyar Nemzetközi Napóra-találkozó október 1-jén 10 órakor, a VI. CSACS-találkozó október 2-án, 8 órakor kezdődik a szombathelyi Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban (Ady E. tér 5.). A maximálisan 15 perces előadásokat szinkrontolmács fordítja magyar ill. német nyelvre! Az előadások tárgya: a napórák története, szerkesztése és építése, illetve Hell Miksa és kora témakörben mozog, de a csillagászat történeti tárgykörben más korszakról szóló előadást is szívesen hallgatunk.

Kérjük mindazokat, akik előadást kívánnak tartani, hogy július végéig jelentkezésüket, a beszámoló rövid (kb. 1 oldalas) összefoglalásával együtt Bartha Lajos számára küldjék meg (1023 Budapest, Frankel Leó út 36.).

Október 3-án — kellő számú jelentkező esetén — autóbuszkiutazást indítunk Bécsbe, az ottani Egyetemi Csillagvizsgáló és más csillagászati érdekességek megtekintésére. A részt venni kívánók ne feledkezzenek meg az útleveleiről!

Elszállásolásról és étkezésről szeptember 30-án délutántól október 3-án reggelig gondoskodunk. Szállás a Liget Hotelben, két- és háromágyas szobákban, személyenként és éjszakánként 800 Ft-ért (reggelivel együtt). Étkezés alkalmanként 200 Ft. Október 2-án délelőtt autóbuszos kirándulás Szombathely környékére és Kőszegre 1000 Ft részvételi díjjal, a bécsi autóbusz út díja ugyancsak 1000 Ft. A teljes részvétel költsége 4900 Ft. Jelentkezést azonban egy-egy napra, illetve étkezés vagy szállás nélkül is elfogadunk! Az autóbuszkiutazások nem kötelezők! A részvételt kérjük az alábbi címre bejelenteni, feltüntetve, hogy milyen szolgáltatást igényel: Vértess Ernő főelőadó, 9370 Kőszeg, Rohonci út 48.